

ELŐSZÓ

1. A SZÓTÁR JELLEGE

A jelen szótár címe: *Magyar értelemző alapszótár diákoknak.* (Rövidítve MÉAD.) A szótár bemutatásához vegyük sorra a címben szereplő szavakat:

1. A „magyar” szó azt jelzi, hogy a szótárban magyar szavak vannak feldolgozva. Ugyanakkor az is látható, hogy nem kétnyelvű (pl.: magyar–angol vagy angol–magyar) ez a szótár, hanem egynyelvű.

2. A címbeli „értelmező” szó azt mutatja, hogy szótár a „magyar” szavakat magyarázza, értelmezi, azaz megadja a jelentésüket, bemutatja a használatukat.

3. A címben a harmadik szó az összetett „alapszótár” kifejezés. Az első tagja az „alap” szó, amely arra utal, hogy a szótárban a mindennapi beszédben használatos alapszavak értelmezése van, tehát a magyar nyelv leggyakoribb és legfontosabb szavai találhatóak benne. Az „alapszótár” szó második tagja a „szótár” szó, mely azt jelzi, hogy nyelvi, nyelvhasználati ismereteket kapunk a szótárban lévő szavakról.

4. A cím negyedik szava a „diákoknak” szó. Ez pedig arra utal, hogy jelen szótárt a szerkesztők diákok számára állították össze.

A szótár alcíme: *A legfontosabb és leggyakoribb 2000 magyar szó magyarázata példamondatokkal.* Az alcímből kiolvasható, hogy a szótár a magyar nyelv gerincét alkotó 2000 szót dolgozza fel. A szerkesztők hosszú mérlegeléssel választották ki a szótár szavait. Sok szempontot figyelembe vettek a szókinccsminimum összeállításánál. Ugyancsak kitűnik az alcímből, hogy a szavak jelentését példamondatok is megvilágítják.

2. A SZÓTÁR TARTALMA

A szótárba bekerültek a mindennapi társalgásban legtöbbször előforduló szavak, a bennünket körülvevő világ tárgyainak nevei és azoknak a cselekvéseknek a megnevezései, melyeket nap mint nap végzünk. A szótárban többek között megtalálhatók:

- a) a mindennapi emberi cselekvést megnevező igék, pl.: *mond, beszél, ír, olvas, megy, alszik.*
- b) a legfontosabb és legtöbbet használt, az embert körülvevő hétköznapi tárgyak nevei is benne vannak a szótárban; így a leggyakoribb bútorok neve, pl.: *asztal, ágy, kanapé, szék*; az alap ruhafaják nevei, pl.: *ing, zakó, nadrág, szoknya* és az alapszerszámok nevei is, pl.: *fogó, kalapács, lapát.*

- c) az emberi testrészek, végtagok nevei, pl.: *fej, kéz, comb, kar, lábfej*.
- d) a napjainkban gyakran használt elektronikus eszközök és az ezekhez köthető fogalmak, pl.: *laptop, mobil számítógép, e-mail*.
- e) a legismertebb állatok nevei, pl.: *farkas, szamár, teve; fecske, gólya, tyúk*.
- f) a hét napjainak a nevei, az év hónapjainak a megnevezései.
- g) a mindennapokban előforduló ételek és növények nevei, pl.: *kolbász, leves, pörkölt; gomba, káposzta, szőlő*.
- h) a leggyakoribb milyenséget leíró szavak, pl. *kicsi, nagy, rossz, megfelelő, szép*; a legtöbbször említett színnevek, pl.: *fehér, fekete, piros, kék, zöld, sárga*.
- i) az ember külső és belső tulajdonságát megnevező szavak, pl.: *alacsony, kövér, magas; ideges, lusta, szorgalmas*.
- j) a formaszavak és viszonyító szavak is, a névmások, kötőszók, pl.: *a, az, egy, ki?, mi?, milyen?*.

3. A SZÓTÁR KÉSZÍTÉSÉNEK MENETE

Első lépésként gondos mérlegelés és válogatás során a szerkesztők összeállították a *Magyar értelmező alapszótár diákoknak* szótár 2000 szót tartalmazó címszójegyzékét. A 2000 szó kiválasztásakor felhasználták a TINTA Könyvkiadó „TOP 2000” szótársorozatának címszójegyzékeit, ill. a rendelkezésre álló számítógépes korpusz alapú magyar gyakorisági szólistákat. Második lépésben az összeállított 2000 szavas címszólista elemeihez a meghatározásokat és a példamondatokat rendelték hozzá. Ezek nagy részének forrása a TINTA Könyvkiadó által 2007-ben kiadott *Értelemző szótár+* kézikönyv volt. Az *Értelemző szótár+* kézikönyvből az egyes címszóknál található jelentésekből válogattak a szerkesztők. A régies, elavult jelentéseket nem tartalmazza a *Magyar értelmező alapszótár diákoknak*.

4. A SZÓTÁR CÉLKÖZÖNSÉGE

A) A szótárt a szerkesztők elsősorban magyar kisiskolásoknak szánják. Az ő szókincsük bővíthető és szóértésük pontosítható a *Magyar értelmező alapszótár diákoknak* segítségével. A kisdíákok szókincsének bővítése nem csak oly módon képzelhető el, hogy újabb és újabb szavakat ismernek meg, hanem úgy is mélyíthető szókincsismeretük, hogy a már megismert és az egyéni szókincsbe valamilyen módon beépült szavaknak eddig nem ismert újabb jelentéseit sajátítják el. Azaz egy-egy alapszónak nemcsak a legkézenfekvőbb és leggyakoribb jelentésével van a kisdíák tisztában, hanem az alapszavaknak a ritkább, a nem sokszor használt jelentéseivel is megismerkedik. Ez annál is fontosabb, mert épp az alapszókincsbe tartozó szavaknak több jelentésük van, mint a szókincs peremén elhelyezkedő szavaknak.

B) A *Magyar értelmező alapszótár diákoknak* a mellett, hogy hasznos a fent vázolt módon az anyanyelvi szókincs bővítésére, a magyar szókincs elemei ismereteinek elmélyítésére – igen hasznos a magyar mint idegen nyelvet tanulók számára is. Ezt tekintve az egynyelvű tanulószótárak típusába tartozik. A benne értelmezett 2000 magyar szó ismerete az idegen anyanyelvű számára elegendő, hogy a mindennapi magyar nyelvű társalgásban részt vegyen. A magyart mint idegen nyelvet tanulókat jól segítik a szótárban az értelmezéseket megvilágító példamondatok, irodalmi idézetek.

A szótár eredményes használatát, a szavak gyors elsajátítását és bevéődését segítik a szótár ábrái, rajzai.

A szótár 2000 szavának készsége szintű ismerete elegendő a B1-B2 szintű magyar mint idegen nyelv vizsgán.

C) Meggyőződésünk, hogy a *Magyar értelmező alapszótár diákoknak* szótárt jól hasznosíthatják a kisiskolások számára tankönyvet író tankönyvszerzők, mert benne azt a 2000 magyar szót találják meg, amelyet nem célszerű túllépni a tankönyvek szövegének megírása során.

D) Hasznos a *Magyar értelmező alapszótár diákoknak* kiadvány azoknak is, akik kisiskolások számára klasszikus irodalmi alkotások könnyített nyelvezetű változatát készítik el.